

A Fiumei Úti Sírkert legidősebb fáinak nyomában, és mit tehetünk egészségük megóvásáért

Rákos Katalin

Favizsgáló és faápoló szakmérnök szakirányú továbbképzési szak

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet/ Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszék

Belső témavezető: Dr. Mosonyi István Dániel, egyetemi adjunktus, PhD

Tájépítészeti, Településtervezési és Díszkertészeti Intézet
Dísznövénytermesztési és Dendrológiai Tanszék

Külső témavezető: Kapás Enikő, okleveles tájépítész, favizsgáló és faápoló szakmérnök
Nemzeti Örökség Intézete

A Fiumei Úti Sírkert Nemzeti Emlékhely hazánk egyik legrangosabb kegyeleti helye, amely a 42/2013. (VIII.9.) BM rendelet alapján műemlékvédelem sajátos tárgyaként műemléki védeltséget élvez. Amellett, hogy az egyik legfontosabb kegyeleti, kultúrtörténeti emlékün, a főváros, de leginkább a VIII. kerület „természeti kincse” is. Ebből fakadóan, értékeinek a jövője, az állagának megóvása mindannyiunk közös érdeke, hiszen napjainkban a temetőkerteknek az emlékezésen túl, már kulturális, rekreációs- és egészségügyi funkciót is el kell látniuk.

Szakdolgozatom témája és célja, hogy favizsgáló és faápoló szakmérnöki képzés során, az ott tanultak segítségével megpróbálom felkutatni a Sírkert legidősebb fáit és szakmailag vizsgálattal igazolni, majd meghatározni, hogy milyen feladatok elvégzésével lehet életüket meghosszabbítani, életkörülményeiket javítani. A fellelt és azonosított „matuzsálemek” vonatkozásában javaslatot szeretnék készíteni, hogy a szükséges faápolással, az életfeltételeik javításával miként lehetne minél tovább életben tartani őket.

A keresést, a rendelkezésemre álló egyszerűsített kataszter faállományának törzsátmérő szerinti rendezésével kezdtem. Mivel a Sírkertben közel 12 000 db található, a vizsgálatot kizárólag a 80 cm törzsátmérő feletti egyedek vonatkozásában folytattam, azok adatait rendszereztem. Mivel a fák ültetésének ideje számomra nem volt ismeretes, sok esetben nem is dokumentált, ezért régi archív fotók tanulmányozásával folytattam a munkám. Itt

szembesültem azzal, hogy egyes fák idősebbek, mint amit törzsátmérőjük szerint, a Radó táblázatból korábban kiolvastam. A fák kiválasztásának koncepcióját itt változtattam meg. Nem feltétlen a legnagyobb/ legidősebb fákat keresem, hanem arra próbálok választ találni, mi lehet az oka fejlődésük visszamaradásának, egy fasoron belül nem egyenletes növekedésüknek.

Végül különböző szempontok miatt, 10 fát választottam ki a Sírkert különböző pontjain, hogy további vizuális vizsgálatot végezzek el rajtuk. Az Erkel úti platánok közül hármat, Arany János sírjánál álló két tölgyfát, Ady sírját körülvevő platánok közül egyet, a Sírkert egyetlen narancseperfáját, a fasori vadgesztenyék közül, egy kimagaslóan nagy törzsátmérőjű egyedet, valamint egy, a legnagyobb méretekkel rendelkező japánakácot.

A szemrevételezés során minden fához külön fadiagnosztikai és környezetbiztonsági adatlapot készítettem, továbbá jelenlegi állapotuk szerint faértéket határoztam meg.

A vizsgálat során sajnos egy fa kivágását, másik három egyednél további műszeres favizsgálatot láttam indokoltnak. A többi hat fa viszont meglepően jó egészségi állapotnak örvend, annak ellenére, hogy a városias környezet rájuk is hatással vannak. Az ő esetükben főként koronaalakító, ápoló gallyazást, öntözést és tápanyagutánpótlást javaslatot tettem, vagy épp az életfeltételük javítására lehetőségeket indítványoztam.

Szakedolgozatomban –kétséget kizárón - választ nem találtam arra, hogy melyik fa vagy fasorok lehetnek a legidősebbek a temetőben. Azonban vitathatatlanul bizonyosságot nyert az a tény, hogy a városias környezetben a fák törzsátmérőjének alapján történő kormeghatározása igencsak megtévesztő lehet. Ezért is fontos környezettanulmányt készíteni róluk, hiszen számtalan környezeti hatás befolyásolhatja növekedésüket. pl. víz- és tápanyaghiány, tömörödött talaj, rossz talajszerkezet, klimatikus változások. Csak ezek a külső tényezők ismeretében lehet pontos ápolási javaslatokat tenni, életfeltételeiken javítani.

Meggyőződésem, hogy hatalmas kihívást jelent mérlegelni, hogy meddig érdemes egy fát megtartani és ápolni, valamint felelősségteljes szakmai döntést igényel, mikor kerüljön menthetetlenül kivágásra. A visszafordíthatatlan hatású döntések meghozatala pedig, az eljáró szakemberek kiemelt jelentőségű felelőssége.